

ปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้

Multi-Level Factors That Influence on Political Behavior in Secondary School Under
the Jurisdiction of the Office of the Basic Education in the South of Thailand

วัชรินทร์ โตขาว

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์หลัก : รศ.ดร.จร สุนทรายุทธ

Abstract

The purpose of this research were to investigate political behavior in organization and to investigate factors that influence on political behavior in secondary schools under the jurisdiction of the Office of the Basic Education in the south of Thailand. The sample, derived by means of multi-stage random sampling from 51 schools in the south of Thailand, consisted of 408 teachers. Data were collected by 6 point-rating scale questionnaires, reliability .90. The descriptive statistics were SPSS. HLM 7 for multi-level analysis.

The study found that :

1. The political behavior in secondary schools under the jurisdiction of the Office of the Basic Education in the south of Thailand is somewhat low. The most popular political tactic is to build a network. The most popular political game is the empire-building game.

2. Influence factors on political behavior in school are as follows :

2.1 Individual factors, the study found that Machiavellianism most positive influence on political behavior in school, avoiding hard work, risk-seeking propensity, need for power, and expectation of success has a statistically significant influence on the political behavior in secondary schools, respectively. ($p < .05$). Morality has a statistically significant most negative influence on the political behavior in secondary schools, and internal locus of control, respectively. ($p < .05$).

2.2 Organization factors, the study found that hierarchical structure has a statistically significant most influence on the political behavior in secondary schools, and built-in conflicts of interest, respectively. ($p < .05$). Ethics of administrators have a statistically significant influence on regression coefficient of risk-seeking propensity ($p < .05$), but have a statistically significant negative influence on regression coefficient of the need for power ($p < .05$).

Keywords : Political Behavior in School/ Multi-Level Factors

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงการเมืองและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู 51 โรงเรียน จำนวน 408 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ 6 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS หาค่าสถิติพื้นฐาน และโปรแกรม HLM 7 วิเคราะห์พระระดับ

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย กลวิธีทางการเมืองที่ใช้กันมากที่สุด คือ การสร้างเครือข่าย เกมการเมืองที่ใช้กันมากที่สุดคือ เกมสร้างอาณาจักร

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยระดับบุคคล พบว่า บุคลิกแบบมีเล่ห์เหลี่ยม ส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ การหลบเลี่ยงงานหนัก ความชอบเสี่ยงความต้องการอำนาจ และความคาดหวังในความสำเร็จ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลทางลบต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ความเชื่อในอำนาจของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ปัจจัยระดับโรงเรียน พบว่า โครงสร้างองค์กรแบบลำดับชั้น ส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จริยธรรมของผู้บริหาร ส่งผลทางลบต่อสัมประสิทธิ์การถดถอยของความต้องการอำนาจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจริยธรรมของผู้บริหารส่งผลทางบวกต่อสัมประสิทธิ์การถดถอยของความชอบเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : พฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน/ปัจจัยพหุระดับ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนเป็นองค์กรทางการศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม ต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำสังคม คงสภาพสังคม ตลอดจนพัฒนาสังคมให้เจริญงอกงาม (สร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 87-88) ปัจจุบันการบริหารการศึกษามีความซับซ้อน การยกระดับคุณภาพการศึกษามีความจำเป็นต้องมีผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพตามที่พึงปรารถนา (ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 89) ผู้บริหารไม่ว่าระดับหรือองค์กรใดต้องเกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ประสานให้เกิดความร่วมมือกันทำงาน ต้องมีคุณลักษณะของผู้นำ จัดการเรื่องเวลาและบริหารคนได้ ใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และต้องใช้อำนาจหน้าที่อย่างถูกต้อง รวมถึงการใช้พลังอำนาจทางการเมืองเพื่อให้งานนั้นสำเร็จ (สร สุนทรายุทธ, 2554, หน้า 325)

การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารต้องศึกษาพฤติกรรมภายในองค์กร เพื่อสร้างความเข้าใจ และสามารถคาดการณ์พฤติกรรมคนได้ ซึ่งเกี่ยวข้องับธรรมชาติ ปัจจัย สาเหตุ และการแสดงพฤติกรรมของคน โดยเฉพาะพฤติกรรมเชิงการเมืองนับว่ามีความสำคัญมาก และเป็นความจริงที่เกิดขึ้นกับองค์กรทุกองค์กร (สร สุนทรายุทธ, 2556, หน้า 2)

Mintzberg (1985) เปรียบองค์กรเสมือนเวทีทางการเมือง เพราะองค์กรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเมืองและความขัดแย้ง ซึ่ง Mintzberg (1983) และ Pfeffer (1981) มีความเห็นตรงกันว่า การจะทำงานให้ประสบความสำเร็จในองค์กรที่มีบรรยากาศของการเล่นการเมือง บุคคลนั้นจำเป็นต้องมีทักษะทางการเมือง (Political skill)

การเมืองในองค์กรมีความหมายไม่แตกต่างจากการเมืองทั่วไป เพราะเป็นการต่อสู้ให้ได้มาซึ่งอำนาจ และนำอำนาจที่ได้ไปใช้ในการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง หรือใช้ในการจัดสรรแบ่งปันผลประโยชน์กันภายในองค์กร มีอิทธิพลต่อการสร้างข้อได้เปรียบหรือเสียเปรียบในการได้มาซึ่งทรัพยากร (จุมพล หนิมพานิช, 2551, หน้า 154-155 และ DuBrin, 2009, p. 5) การเมืองในองค์กรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) เป็นพฤติกรรมที่มักจะใช้อำนาจนอกเหนือกฎหมายหรืออำนาจตามระบบ 2) เป็นพฤติกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือกลุ่ม มักจะทำให้องค์กรเสียหาย 3) เป็นพฤติกรรมโดยเจตนาเพื่อต้องการและรักษาอำนาจ (Ivancevich, Konopaske and Matteson, 2011, p. 352) ซึ่งคำว่า “พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร” กับ “การเมืองในองค์กร” เป็นคำที่ยากในการที่จะอธิบายความแตกต่าง คำสองคำนี้จึงใช้แทนกันได้ (DuBrin, 2009, p. 5)

พฤติกรรมเชิงการเมืองสามารถมองได้ทั้งสองด้าน ด้านแรกคือ ความไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เป็นการใช้อิทธิพลที่ไม่ถูกต้องเพื่อให้ได้เป้าหมายที่ต้องการ และด้านที่สองคือ เป็นศิลปะในการประนีประนอมในการแข่งขันของกลุ่มผลประโยชน์ เป็นเครื่องมือในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายโดยรักษาสสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของบุคคล กลุ่ม ผู้มีส่วนได้เสีย และผลประโยชน์ขององค์กร (Schermerhorn, Hunt, Osborn & Uhl-Bien, 2011, p. 292) ผลของพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรค่อนข้างจะเป็นลบหากใช้ กลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อประโยชน์ของตนเอง หากบุคลากรในองค์กรมีความเห็นแก่ตัวและไม่มีความไว้วางใจกัน

องค์กรก็เป็นอันตราย เพราะบุคลากรจะให้ความสำคัญกับตนเองมากกว่าเป้าหมายขององค์กร และเมื่อบุคลากรเห็นว่ามึเหตุการณ์เมืองในองค์กรมีความรุนแรงก็จะเกิดความวิตกกังวลเกิดความเครียด ความลำเอียงน้อยหน่ย และหลีกเลี่ยงโดยการลาออก (Nelson & Quick, 2005, p. 241) แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารสามารถใช้พฤติกรรมเชิงการเมืองก่อนประโยชน์เป็นการจูงใจในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรให้ประสบผลสำเร็จได้หากเข้าใจแบบแผน กลวิธีของการเมืองในองค์กรทั้งด้านบวก และด้านลบ (ธร สุนทรายุทธ, 2556, หน้า 7)

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรอาจจำแนกเป็น 2 ด้านใหญ่ๆ คือ 1) ปัจจัยด้านองค์กร เป็นปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะขององค์กร โครงสร้าง บรรยากาศในการทำงาน และวัฒนธรรมองค์กร 2) ปัจจัยด้านบุคคล เป็นปัจจัยเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะนิสัย ตลอดจนความต้องการส่วนบุคคล (DuBrin, 2013, p. 352, Robbins & Judge, 2009, pp. 497-500, ธร สุนทรายุทธ, 2556, หน้า 125-126)

เนื่องจากโรงเรียนเป็นระบบสังคม (Social system) ที่ต้องอาศัยปัจจัยนำเข้าจากภายนอก ได้แก่ บุคลากร วัสดุ งบประมาณ เพื่อให้ผลผลิตคือการศึกษาและการบริการ และเป็นระบบเปิด (Open system) คือได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก จึงได้รับผลกระทบจากกฎระเบียบ การเมือง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ (Hoy & Miskel, 2013, p. 19) สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ก็เช่นเดียวกัน ย่อมได้รับอิทธิพลจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีลักษณะจำเพาะ ลักษณะคนภาคใต้มีบุคลิกนิสัยใจคอ เอกลักษณะและอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากคนภาคอื่น เช่น นักเลง พูดอกใจผาง ตรงไปตรงมา โต้ตอบเฉียบแหลม ไม่ยอมรับอะไรง่ายๆ ถ้าได้กล้าเสียชอบแสดงตนว่าเป็นคนกว้างขวางรักในศักดิ์ศรี รักพวกพ้อง รักและผูกพันกับถิ่นกำเนิด ศรัทธาในศาสนาต่อต้านอำนาจรัฐ เชื่อในไสยศาสตร์และเครื่องรางของขลังและเครื่องรางในจารีตทางเพศ ลักษณะสังคมเป็นสังคมเครือญาติ (ชวน เพชรแก้ว, 2534 หน้า 103) วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของคนใต้ มีลักษณะเฉพาะออกไปจากภาคอื่นๆ มาทุกยุคทุกสมัย จนได้รับการยอมรับว่าคนใต้มีความตื่นตัวทางการเมืองสูง และมีทัศนคติทางการเมืองที่ทันสมัย เช่น เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองเดียวกันเกือบ ทั้งภาค คือพรรคประชาธิปัตย์มาโดยตลอด ระบบสังคมเครือญาติและระบบอุปถัมภ์เป็นวิธีการหนึ่งที่คนใต้ใช้ในการสร้างบารมีทางการเมือง (จรรยา หุยกอง-แสงอุทัย, 2559 หน้า 135) บริบทดังกล่าวย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนและพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนด้วย เพราะข้าราชการครูเป็นข้าราชการที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดทั้งในระดับลึกและระดับกว้าง จนบางครั้งมี

ความผูกพันกับประชาชนเหมือนคนในครอบครัวเดียวกัน (จรรยา หุยกอง-แสงอุทัย, 2559 หน้า 114) ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากค่านิยม ทัศนคติ บุคลิกภาพ การรับรู้ อารมณ์ และความสามารถ เป็นต้น (อำนาจ ธีระวนิช, 2553, หน้า 661-662)

DuBrin (2013, pp. 353-364) กล่าวว่า การจะใช้การเมืองในองค์กรให้มีประสิทธิภาพผู้บริหารต้องทราบลักษณะเฉพาะของกลวิธีและกลยุทธ์ทางการเมือง (Political tactic and strategies) ซึ่งต้องใช้เวลาศึกษาและสังเกต Hoy and Miskel (2013, p. 255) กล่าวว่า ทางเดียวที่จะอธิบายการเมืองในองค์กรได้สมบูรณ์ คือต้องเข้าใจเกมการเมือง (Political game) ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเล่นกันในองค์กร เกมการเมืองบางเกมมีความชัดเจน บางเกมมีความสลับซับซ้อน บางเกมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แต่ก็มีแนวปฏิบัติโดยรวม ดังนี้ คือ 1) เพื่อการสร้างตำแหน่ง เป็นหนทางไปสู่การเลื่อนตำแหน่ง สร้างอำนาจเพื่อตำแหน่งของตนเอง 2) เพื่อบิบบเรื่องการตัดสินใจและการปฏิบัติให้เป็นไปในหนทางที่ตนต้องการ 3) เพื่อต่อรอง สร้างความร่วมมือ โน้มน้าว หลอกลวง และคุกคามเพื่อให้กระทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม หรือในเรื่องที่ไม่เหมาะสม

Hoy and Miskel (2013, p. 259) ตั้งข้อสังเกตว่า เทพจะไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเกมการเมืองเลย ส่วนใหญ่ที่มีก็เป็นในหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษา และเป็นเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับเกมการเมือง ทำให้เกิดข้อสงสัยเล็กน้อยเกี่ยวกับเกมการเมืองที่เล่นกันอยู่ในโรงเรียนว่าเป็นอย่างไร

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในทุกองค์กร เป็นเรื่องส่งผลกระทบต่อการทำงาน การบริหารงาน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร การเมืองในองค์กรจะส่งผลเสียต่อองค์กรหากผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลวิธีและเกมการเมือง แต่ถ้าหากผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรได้ การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรในประเทศไทย แม้จะมีอยู่บ้างแต่ก็ไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นงานชิ้นเล็กๆ และไม่เกี่ยวกับโรงเรียน จึงไม่สามารถให้ข้อเท็จจริงที่ต่อเนื่องอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ การวิจัยครั้งนี้จึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงการเมืองโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ศึกษากลวิธีและเกมการเมืองที่ใช้กันโรงเรียน และศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน โดยศึกษาปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน ที่มีรูปแบบการศึกษาและวิเคราะห์ พหุระดับ 2 ระดับ คือระดับบุคคลและระดับโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่า มีการใช้กลวิธีและเกมการเมืองอะไรบ้างและมีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงการเมืองและระดับพฤติกรรมเชิงการเมืองของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยระดับบุคคลและปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้
3. เพื่อสร้างโมเดลพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยระดับบุคคล ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้
2. ปัจจัยระดับโรงเรียนส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้

ความสำคัญของงานวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงกลวิธีและเกมการเมืองต่างๆ ที่ใช้กันในโรงเรียน ทำให้ทราบปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนและแนวทางในการแก้ปัญหา และเป็นพื้นฐานสำหรับศึกษาเรื่องพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ จำนวน 342 โรงเรียน จำนวน 17,900 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู 408 คน จาก 51 โรงเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน
3. ตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ มีดังนี้
  - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่
    - 3.1.1 ปัจจัยระดับบุคคล ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ความต้องการอำนาจ ความมั่นคงด้านอารมณ์ การตรวจสอบตนเอง ความเชื่อในอำนาจของตนเอง บุคลิกแบบมีเล่ห์เหลี่ยม ความชอบเสี่ยง ความคาดหวังในความสำเร็จ และการหลบเลี่ยงงานหนัก
    - 3.1.2 ปัจจัยระดับโรงเรียน ประกอบด้วย โครงสร้างองค์กรแบบลำดับชั้น การจัดสรรทรัพยากร ความ

คลุมเครือในบทบาทหน้าที่ ความสับสนวุ่นวายในองค์กร ความไว้วางใจในองค์กร การแข่งขันกันภายในองค์กร ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดสรรอำนาจหน้าที่ใหม่ ความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์ รูปแบบการตัดสินใจที่ไม่แน่นอน การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม พฤติกรรมการเมืองโดยการจัดการของผู้บริหารระดับสูง และจริยธรรมของผู้บริหาร

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ ประกอบด้วย การประจบประแจง การสร้างเครือข่าย การจัดการสารสนเทศ การควบคุมวาระการประชุม การสร้างความประทับใจ การสร้างพันธมิตร การใช้ผู้เชี่ยวชาญภายนอก การหาแพะรับบาป การเพิ่มความสำคัญของตัวเอง การเินยอ การทำให้ได้รับความสนใจจากผู้บังคับบัญชา และการเล่นการเมือง (เกมการเมือง ประกอบด้วย เกมก่อนจลาจล เกมสร้างผู้สนับสนุน เกมสร้างอาณาจักร เกมแข่งขันกันระหว่างค่าย เกมเป่านกหวีด เกมขุนนาง เกมยั้งเติร์ก การแอบแทงข้างหลัง การปิดสวະ การล้างบาป การแกล้งโง่ และการคว่ำบาตร)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ 6 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการกระทำข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการส่งทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 408 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94

สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาตัวแปรที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนและเพื่อสร้างโมเดลการวิเคราะห์พหุระดับ โดยใช้โปรแกรม HLM7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

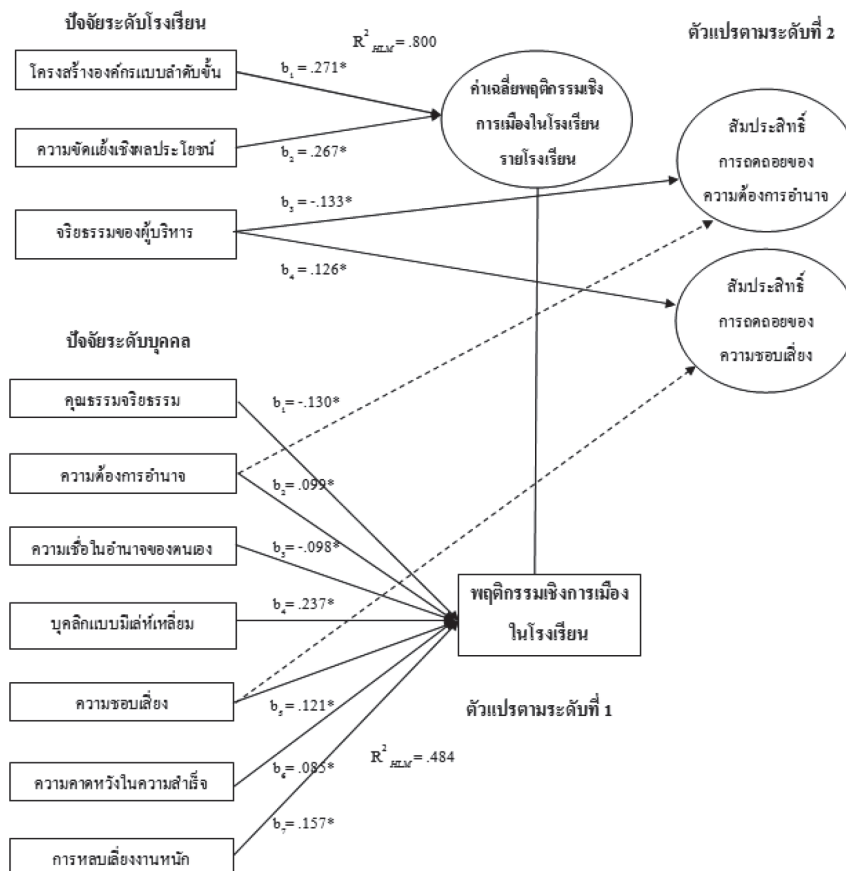
1. พฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย กลวิธีทางการเมืองที่ใช้กันเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสร้างเครือข่าย การเพิ่มความสำคัญของตนเอง การสร้างความประทับใจ การเินยอ การสร้างพันธมิตร การทำให้ได้รับความสนใจจากผู้บังคับบัญชา การประจบประแจง การใช้ผู้เชี่ยวชาญภายนอก การเล่นการเมือง การหาแพะรับบาป การจัดการสารสนเทศ และการควบคุมวาระการประชุม ตามลำดับ

การเล่นเกมการเมืองเมื่อแยกย่อยเป็นรายเกม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เกมสร้างอาณาจักร การแก่งแย่ง เกมยิงเตีร์ก การปิดสวระ การคว่ำบาตร เกมสร้างผู้สนับสนุน เกมก่อจลาจล การแอบแทงข้างหลัง เกมแข่งขันกันระหว่างค่าย การล้างบาป เกมเป่านกหวีด และเกมขุนนาง ตามลำดับ

2. ปัจจัยระดับบุคคล ที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ มี 7 ปัจจัย คือ คุณธรรมจริยธรรม ความต้องการอำนาจ ความเชื่อในอำนาจของตนเอง บุคลิกแบบมีเล่ห์เหลี่ยม ความชอบเสี่ยง ความคาดหวังในความสำเร็จ และการหลบเลี่ยงงานหนัก ร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนได้ ร้อยละ 48.40 ($R^2 = 0.48$) ซึ่งบุคลิกแบบมีเล่ห์เหลี่ยมส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ การหลบเลี่ยงงานหนัก ความชอบเสี่ยง ความต้องการอำนาจ และความคาดหวังในความสำเร็จ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลทางลบต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ความเชื่อในอำนาจของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ปัจจัยระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้มี 2 ปัจจัย คือ โครงสร้างองค์กรแบบลำดับชั้นและความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์ ร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนได้ร้อยละ 80.00 ($R^2 = 0.80$) ซึ่งโครงสร้างองค์กรแบบลำดับชั้น ส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ พบว่า จริยธรรมของผู้บริหาร ส่งผลทางลบต่อสัมประสิทธิ์การถดถอยของความต้องการอำนาจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจริยธรรมของผู้บริหาร ส่งผลทางบวกต่อสัมประสิทธิ์การถดถอยของความชอบเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพที่ 1 โมเดลพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย กลวิธีทางการเมืองที่มีการใช้กันมากที่สุด คือ การสร้างเครือข่าย เกมการเมืองที่ใช้กันมากที่สุดคือ เกมสร้างอาณาจักร แสดงให้เห็นว่ากลวิธีทางการเมืองและเกมการเมืองที่นิยมใช้กันในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ใช้กลวิธีทางการเมืองและเกมการเมืองที่ไร้จริยธรรมหรือพฤติกรรมที่ออกไปในแนวทางไม่สุจริต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูส่วนใหญ่แล้วโดยพื้นฐานเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกต่อหน้าที่การงาน มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ และหากมองพฤติกรรมเชิงการเมืองเป็นสองด้าน ตามแนวคิดของ Schermerhorn, Hunt, Osborn and Uhl-Bien (2011, p. 292) คือด้านความไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม คือเป็นการใช้อิทธิพลที่ไม่ถูกต้องเพื่อให้ได้เป้าหมายที่ต้องการ และด้านศิลปะในการประนีประนอมในการแข่งขันของกลุ่มผลประโยชน์ เพื่อให้การทำงานสำเร็จโดยรักษาสมาตุลระหว่างผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียและผลประโยชน์ขององค์กร พฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนจะออกมาในด้านศิลปะในการประนีประนอมมากกว่าด้านความไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

2. ปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้

2.1 โครงสร้างองค์กรแบบลำดับชั้น

โครงสร้างองค์กรแบบลำดับชั้นส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน แสดงว่า โรงเรียนใดมีโครงสร้างองค์กรแบบลำดับชั้นสูง ก็จะมีการใช้พฤติกรรมเชิงการเมืองสูง ทั้งนี้ อาจเพราะว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนจะมีการกำหนดโครงสร้างที่เหมือนกันคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนจะมีอำนาจสูงสุด รองลงมาคือ รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานต่างๆ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นตำแหน่งตามกฎหมายที่มาจากกาเลือกตั้ง ส่วนหัวหน้างานและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาจากการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกันเองในโรงเรียน เมื่อโรงเรียนใดมีการกระจายอำนาจน้อย อำนาจอยู่ที่ผู้บริหารระดับสูง ก็จะมีการใช้พฤติกรรมเชิงการเมืองเพื่อเอาใจผู้มีอำนาจ หรือเพื่อเลื่อนตำแหน่งให้มีอำนาจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ullah, Jafri, Gondal and Dost (2011) ได้ศึกษาปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดการเมืองในองค์กร โดยการสัมภาษณ์นักวิชาการ 15 คน ในมหาวิทยาลัยปันจาบ พบว่า ความแตกต่างของลำดับชั้น (ตำแหน่ง) เป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดการเมืองในองค์กร ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ DuBrin

(2009) และ ธร สุนทรายุทธ (2556) ที่ว่า โครงสร้างองค์กรแบบลำดับชั้น หรือโครงสร้างองค์กรแบบปิรามิด เป็นปัจจัยระดับองค์กรที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร

2.2 ความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์

ความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์ส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน แสดงว่า โรงเรียนใดมีความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์สูงก็จะมีการใช้พฤติกรรมเชิงการเมืองสูง ทั้งนี้อาจเพราะว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีทรัพยากรที่ค่อนข้างจำกัดและไม่เพียงพอกับความต้องการทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุ และอาจมีการชิงดีชิงเด่นกันในการพิจารณาความดีความชอบเพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือน ซึ่งตามระเบียบแต่ละปีจะมีคนได้รับการพิจารณาขั้นพิเศษ (2 ขั้น) ไม่เกินร้อยละ 15 ของบุคลากรทั้งหมด จึงมีบุคลากรที่ไม่สมหวังอีกจำนวนมาก ซึ่งประชุม โปธิกุล (2555) กล่าวว่าความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์เกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่งพยายามแสวงหาผลประโยชน์ และพยายามสร้างข้อจำกัดให้อีกฝ่าย หรือพยายามทำลายผลประโยชน์ของฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างของความต้องการ ค่านิยม เป้าหมายต่างกัน การขาดแคลนทรัพยากร แข่งกันเพื่ออำนาจ อิทธิพล ตำแหน่งหน้าที่ การงาน การชิงดีชิงเด่นกันในแต่ละกลุ่ม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ DuBrin (2009, p.5) ที่ว่าความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์เกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองขึ้น

2.3 จริยธรรมของผู้บริหาร

จริยธรรมของผู้บริหารส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน โดยจริยธรรมของผู้บริหารส่งผลทางลบต่อความต้องการอำนาจ และจริยธรรมของผู้บริหารส่งผลทางบวกต่อความชอบเสีย แสดงว่า โรงเรียนใดผู้บริหารมีจริยธรรมสูงจะส่งผลให้ความต้องการอำนาจของครูจะลดลง และโรงเรียนใดผู้บริหารมีจริยธรรมสูงจะส่งผลให้ความชอบเสียของครูจะเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเพราะว่า เมื่อผู้บริหารมีจริยธรรมสูง การบริหารจัดการโรงเรียนย่อมเป็นไปตามความถูกต้องเหมาะสม ตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ มีความเป็นกลาง มีความยุติธรรม ครูจึงไม่มีความจำเป็นต้องแสวงหาอำนาจเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบทางการเมือง แต่หากผู้บริหารมีจริยธรรมต่ำ มุ่งประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าประโยชน์องค์กร ครูจำเป็นต้องแสวงหาอำนาจเพื่อความได้เปรียบและความอยู่รอด และใช้พฤติกรรมเชิงการเมืองเพื่อเอาใจผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพานี สฤงษ์วานิช (2552, หน้า 316) และ Robbins and Judge (2009, pp. 499-500) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารระดับสูงมุ่งแต่ผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์องค์กร ไม่เป็นกลางหรือเห็นแก่พวกพ้อง พรรคพวกของตนเอง

มากกว่าความถูกต้องเหมาะสม ขาดจริยธรรม เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร แต่ขณะเดียวกันเมื่อผู้บริหารมีคุณธรรมสูงก็อาจทำให้บุคคลที่มีความชอบเสีย กล้าได้กล้าเสีย กล้าที่จะเสี่ยงเพิ่มขึ้น เพราะมองเห็นโอกาสความเป็นไปได้ คาดการณ์สถานการณ์ต่างๆ ได้ง่าย เพราะผู้บริหารมักจะปฏิบัติไปตามระเบียบแบบแผน มองเห็นช่องทางที่จะทำให้เกิดการได้เปรียบทางการเมือง และหากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ จะได้รับอาจจะไม่หนักมากนัก คู่แข่งที่เสี่ยง

3. ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้

3.1 บุคลิกแบบมีเล่ห์เหลี่ยม

บุคลิกแบบมีเล่ห์เหลี่ยมส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน แสดงว่า บุคคลใด มีบุคลิกแบบมีเล่ห์เหลี่ยมสูงก็จะมีพฤติกรรมเชิงการเมืองสูง ทั้งนี้อาจเพราะว่า คนมีเล่ห์เหลี่ยมยอมเท่าทันคนและไม่ยอมเสียเปรียบใคร และโดยลักษณะนิสัยและตัวตนของคนภาคใต้อีกมีลักษณะไม่ยอมเสียเปรียบใคร มีเล่ห์เหลี่ยมเท่าทันคน มีความตื่นตัวทางการเมืองสูงและเข้าใจเกมการเมือง ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ DuBrin (2009) อร สุนทรายุทธ (2556) และสุพานี สฤกษ์วานิช (2552) ที่ว่า บุคลิกแบบมีเล่ห์เหลี่ยมส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Biberman (1985) ที่พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างบุคลิกมีพฤติกรรมเชิงการเมืองกับบุคลิกแบบมีเล่ห์เหลี่ยม

3.2 การหลบเลี่ยงงานหนัก

การหลบเลี่ยงงานหนักส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน แสดงว่า บุคคลใดมีการหลบเลี่ยงงานหนักสูงก็จะมีพฤติกรรมเชิงการเมืองสูง ทั้งนี้อาจเพราะว่า บางคนเห็นว่าถึงทำงานก็ไม่มีโอกาสก้าวหน้า หรืออยากก้าวหน้า แต่ไม่ยอมทำงานหนัก หรือโดยนิสัยส่วนตัว ที่ชอบหลบเลี่ยงงาน จึงใช้พฤติกรรมเชิงการเมืองเพื่อการอยู่รอด ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ DuBrin (2009) ที่กล่าวว่า การหลบเลี่ยงงานหนัก เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร

3.3 คุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรมส่งผลทางลบต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน แสดงว่า บุคคลใด มีคุณธรรมจริยธรรมสูงก็จะมีพฤติกรรมเชิงการเมืองต่ำ ทั้งนี้เพราะว่า คนมีคุณธรรมจริยธรรมยอมกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง รู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก เรื่องของพฤติกรรมเชิงการเมืองเป็นเรื่องของความไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เป็นการเอาัดเอาเปรียบ คนมีคุณธรรมจริยธรรมสูงจึง

ไม่ใช้พฤติกรรมเชิงการเมืองในการทำงาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพานี สฤกษ์วานิช (2552, หน้า 314) ที่ว่า ความรู้คุณธรรมจริยธรรม เป็นปัจจัยด้านตัวบุคคลที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร

3.4 ความชอบเสี่ยง

ความชอบเสี่ยงส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน แสดงว่า บุคคลใด มีความชอบเสี่ยงสูงก็จะมีพฤติกรรมเชิงการเมืองสูง ทั้งนี้อาจเพราะว่า พฤติกรรมเชิงการเมืองมักเป็นเรื่องของความไม่ถูกต้อง การเล่นเกมการเมืองในองค์กรเป็นเรื่องเสี่ยงหากเกิดความผิดพลาด หรือถูกจับได้ไล่ทัน แต่ถ้าหากสำเร็จอาจหมายถึงผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่คุ้มค่า คนที่ชอบเสี่ยง กล้าได้กล้าเสีย จึงกล้าใช้พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กรมากกว่าคนไม่ชอบเสี่ยง ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพานี สฤกษ์วานิช (2552 หน้า 315) ที่ว่า พวกชอบเสี่ยงจะมีพฤติกรรมเล่นการเมืองสูงกว่าพวกไม่ชอบเสี่ยง

3.5 ความต้องการอำนาจ

ความต้องการอำนาจส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน แสดงว่า บุคคลที่มีความต้องการอำนาจสูงก็จะมีพฤติกรรมเชิงการเมืองสูง ทั้งนี้เพราะว่า วิธีชีวิตของบุคลากรในโรงเรียนจะต้องมีความสัมพันธ์กับอำนาจ ทั้งระหว่างครูกับผู้บริหาร และระหว่างครูด้วยกัน และอำนาจมีความสัมพันธ์กับการเมืองอย่างมาก เพราะการเมืองเป็นเรื่องของการใช้และแสวงหาอำนาจ เพื่อให้เกิดความได้เปรียบหรือให้ได้มาซึ่งทรัพยากรในองค์กร ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ DuBrin (2009) ที่ว่า การเมืองในองค์กรเป็นเรื่องของความต้องการอำนาจและทรัพยากรในองค์กร คนที่ต้องการอำนาจมากก็จะแสดงพฤติกรรมเชิงการเมืองมาก

3.6 ความเชื่อในอำนาจของตนเอง

ความเชื่อในอำนาจของตนเองส่งผลทางลบต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน แสดงว่า บุคคลที่มีความเชื่อในอำนาจของตนสูงก็จะมีพฤติกรรมเชิงการเมืองต่ำ ทั้งนี้อาจเพราะว่า คนที่เชื่อในอำนาจของตนเอง จะเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเอง รู้จักตนเอง จึงไม่ต้องใช้พฤติกรรมเชิงการเมืองในการทำงาน ซึ่ง สุพานี สฤกษ์วานิช (2552 หน้า 103) กล่าวว่า พวกที่เชื่อในอำนาจของตนเองจะเชื่อว่าตนเองควบคุมชะตาชีวิตของตนเองได้ จะพอใจในงาน ขาดงานน้อย มีแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จ กระตือรือร้นในการหาข้อมูลใหม่ๆ ก่อนการตัดสินใจ

3.7 ความคาดหวังในความสำเร็จ

ความคาดหวังในความสำเร็จส่งผลทางบวกต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน แสดงว่า บุคคลที่มีความคาดหวังในความสำเร็จสูงก็จะมีพฤติกรรมเชิงการเมืองสูง ทั้งนี้เพราะว่า

คนที่คาดหวังความสำเร็จสูงอาจจะไม่สนใจวิธีการ ขอเพียงแต่ทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย การใช้พฤติกรรมเชิงการเมืองจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำงานสำเร็จหรือมีความง่ายขึ้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับ Robbins and Judge (2009, p. 498) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีความคาดหวัง ในความสำเร็จจะใช้วิธีการที่ไม่ถูกทำนองคลองธรรม มีแนวโน้มใช้ประสบการณ์และอำนาจโดยใช้ทักษะทางการเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรมเชิงการเมืองของบุคลากรทางการศึกษา จากข้อค้นพบว่าพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย แต่ค่อนข้างน้อยของพฤติกรรมเชิงการเมืองสามารถสร้างความเสียหายและส่งผลกระทบต่อการทำงานไม่ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ได้มาก

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับกลวิธีและเกมการเมืองต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมายการทำงานและเป็นอันตรายต่อองค์กร ที่พบค่อนข้างมากในงานวิจัยครั้งนี้ เช่น การสร้างเครือข่าย การเพิ่มความสำคัญของตนเอง การสร้างความประทับใจ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสามารถคาดการณ์สภาวะต่างๆ และควบคุมพฤติกรรมบุคลากรในโรงเรียนได้

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรลดและควบคุมปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน ทั้งปัจจัยระดับบุคคลและปัจจัยระดับโรงเรียน โดยพัฒนาและส่งเสริมบุคคลากรให้มีคุณธรรมจริยธรรม และเน้นการกระจายอำนาจ บริหารงานโดยยึดระบบคุณธรรม มีความโปร่งใสเพื่อลดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน

1.4 จากข้อค้นพบความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์ เป็นปัจจัยระดับโรงเรียนที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงการเมืองในโรงเรียน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารความขัดแย้ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาพฤติกรรมเชิงการเมืองเชิงลึก โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งอาจจะค้นพบกลวิธีและเกมการเมืองใหม่ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น

2.2 จากการวิจัยพบว่า ความเชื่อในอำนาจของตนเอง เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อการเกิดพฤติกรรมเชิงการเมือง ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Robbins and Judge (2009, p. 498) จึงควรวิจัยเพื่อตรวจสอบประเด็นนี้อีกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- จุมพล หนีมพานิช. (2551). ผู้นำ อำนาจ และการเมืองในองค์กร. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จรรยา หยุทอง-แสงอุทัย. (2559). ตัวตนของคนใต้. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา : กองทุนพลังสงขลา.
- ชวน เพชรแก้ว. (2534). นิสัยและบุคลิกภาพของชาวใต้ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา. ใน พรศักดิ์ พรหมแก้ว (บรรณาธิการ), พื้นบ้านพื้นเมือง ถิ่นไทยทักษิณ (หน้า 101-108). สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ธ สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป : หลักการวิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- _____. (2554). ปรัชญาการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- _____. (2556). พฤติกรรมเชิงการเมืองในองค์กร. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหาร การศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- ประชุม โพธิกุล. (2555). การจัดการความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์. เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/posts/489607>
- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2552). พฤติกรรมองค์กรสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อำนาจ ธีระวนิช. (2553). การจัดการยุคใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : มาเธอร์ บอส แพคเก็จจิ้ง.
- Biberman, G. (1985). Personality and Characteristic Work Attitudes of Persons with High, Moderate, and Low political Tendencies. Psychological Reports, 57, 1303-1310.
- DuBrin, A. J. (2009). Political Behavior in Organizations. California : Sage.
- _____. (2013). Principals of Leadership (7th ed.). Mason Ohio : South-Western Cengage Learning.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). Educational Administration : Theory, Research, and Practice (9th ed.). Singapore : McGraw-Hill.
- Ivancevich, J. M., Konopaske, R., & Matteson, M. T. (2011). Organization Behavior and Management (9th ed.). New York : McGraw-Hill.

- Mintzberg, H. (1983). **Power in and around organizations**. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- _____. (1985). The Organization as Political Arena. **Journal of Management Studies**, 22(2), 133-154.
- Nelson, D. L., & Quick, J. C. (2005). **Understanding Organizational Behavior (2nd ed.)**. Singapore : South-Western, Thomson Cooperation.
- Pfeffer, J. (1981). **Power in organizations**. Boston : Pitman.
- Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2009). **Organizational Behavior (13th ed.)**. Upper Saddle River, NJ : Pearson Prentice Hall
- Schermerhorn, J. R., Hunt, J. G., Osborn, R. N., & Uhl-Bien, M. (2011). **Organization Behavior (11th ed.)**. Singapore : John Wiley & Sons (Asia) Pte. Ltd.
- Ullah, S., Jafri, A. R., Gondal, M. A., & Dost, M. K. B. (2011). **The dark side of employee Behavior : An explanation of factors instigating organizational politics**. *African Journal of Business Management*, 5(26), 10428-10433.